

2. Історія української державності та культури: курс лекцій / Є.В. Перегуда, І.В.Ф. Деревінський, П.О. Дьомкін та ін. Київ Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 92 с.

3. Березовський О.М. Революційна українська партія в працях дослідників 1917-1920-х років. Сумський історико-архівний журнал. 2010. № 11. С. 73-82. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/19ef1be7-c2f3-4955-ae75-5dc1c3213d78/content>

4. Маринець Надія, Мараєва Уляна, Побережець Ганна. Патріотичний дух українців як шлях до перемоги. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 44, с. 77–83. Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 44, P. 77–83.

5. Побережець Г.С. Незалежність України у 1991 році та перехід до демократії. Актуальні дослідження правової та історичної науки : матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Тернопіль, Україна – м. Ополе, Польща, 18 – 19 вересня 2023 р.). Тернопіль : ФОП Шпак В.Б. С. 95-98.

Побережець Ганна – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Романчук Роман – здобувач вищої освіти спеціальності Н7 Агроінженерія, Миколаївський національний аграрний університет

ЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСАЛІВ УЦР

Розглянуто політичні та історичні умов прийняття Універсалів Української Центральної Ради та проаналізовано їхнє значення для формування української державності. Показано, як чотири Універсали стали ключовими документами Української революції 1917-1918 рр., визначили статус України, її політичний курс, напрями соціальних реформ і розвиток правових традицій. Особливу увагу приділено еволюції Універсалів, від проголошення автономії до встановлення незалежності України.

Період Української революції 1917-1921 рр. став одним із найбільш значущих етапів у розвитку української державності. Повалення самодержавства у Росії в лютому 1917 р. відкрило можливості для національного-політичного відродження. У цих умовах виникла Українська Центральна Рада, яка стала головним представницьким органом українського народу та центром формування нової державотворчої політики. Ключовими документами Центральної Ради стали Універсали -політичні акти, що визначали статус України й проголошували основні принципи її державного розвитку.

Перший Універсал, оприлюднений у червні 1917 р., став історичним кроком на шляху до самостійного політичного існування України. У документі проголошувалося право українського народу на автономію у складі Росії, тобто можливість самостійно вирішувати внутрішні справи. Цей акт мав величезне значення для суспільства, адже став офіційним підтвердженням прагнення українців до власної політичної організації. Створення Генерального Секретаріату як виконавчого органу Центральної Ради фактично започаткувало формування українського уряду. Перший Універсал суттєво підняв національну свідомість, мобілізував населення, сприяв активізації українського військового руху та заклав основи майбутньої державної системи.

Другий Універсал, опублікований у липні 1917 р., став результатом переговорів між Центральною Радою та Тимчасовим урядом Росії. Він закріплював визнання Центральної Ради як представницького органу українського народу. Хоч зміст цього Універсалу містив елементи компромісу та певні поступки російському уряду, він надав українській владі офіційний статус, визнав її право здійснювати управління у межах автономії та дозволяв проводити підготовку до майбутніх реформ. Водночас документ викликав суперечки всередині українського політичного середовища оскільки частина діячів розглядала його як послаблення позицій України. Проте Другий Універсал відіграв важливу роль у розвитку державності, оскільки заклав юридичні підвалини подальших рішучих дій Центральної Ради.

Третій Універсал, проголошений 7 листопада 1917 р., став ключовим актом який офіційно створив Українську Народну Республіку. УНР декларувався як автономна республіка у складі майбутньої федеральної Росії. У документі було визначено територію нової республіки, закріплено демократичні права та свободи, проголошено 8-годинний робочий день, окреслено підготовку земельної реформи, скасовано смертну кару. Таким чином, Третій Універсал мав велике соціально-політичне значення, бо став першим програмним державним актом нової республіки і фактично перетворював Центральну Раду на законодавчий орган. Він відображав прагнення українського суспільства до побудови демократичної, правової та соціально відповідальної держави. У той же час проголошення УНР стало відповіддю на більшовицьку агресію, що почала загрожувати українській автономії.

Четвертий Універсал, ухвалений 22 січня 1918 р., став найважливішим актом Української Центральної Ради, оскільки урочисто проголосив повну незалежність України від Росії. Цей документ мав важливе історичне значення, адже вперше у новітній історії Україна була проголошена суверенною державою. Незалежність відкривала можливість для встановлення міжнародних відносин, укладення міжнародних договорів, формування власної зовнішньої та внутрішньої політики. Саме після проголошення незалежності УНР підписала Брест-Литовський мирний

договір - Перший міжнародний документ незалежної України, який забезпечив їй міжнародну підтримку та військову допомогу.

Отже, Універсали Центральної Ради розглядаються як важливі історичні документи, що стали фундаментом української політичної традиції. Їхнє значення виходить далеко за межі 1917-1918 рр., адже саме вони стали ключовим державотворчим етапом на шляху до становлення незалежності України, яка була реалізована у 1991 р.

Література

1. Білоцерківський, Василь Якович. Історія України : навч. посібник / В. Я. Білоцерківський. Вид. 3-є, виправ. і допов. Київ: Центр учб. літ., 2007. 535 с.
2. Маринець Надія, Мараєва Уляна, Побережець Ганна. Патріотичний дух українців як шлях до перемоги. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 44, с. 77–83. Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 44, P. 77–83.

Побережець Ганна – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Соловійов Дмитро – здобувач вищої освіти групи М1/1, Миколаївський національний аграрний університет

КИЇВСЬКА РУСЬ ЯК ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Досліджено процес становлення Київської Русі наприкінці IX ст. Розкрито внутрішні передумови об'єднання східнослов'янських племен, роль варягів у формуванні держави та діяльність князя Олега як засновника політичного центру в Києві. Показано значення договорів Русі з Візантією, розвиток торгівлі та посилення соціального поділу, що стали основою для формування феодальних відносин.

У другій половині IX ст. східні слов'яни перебували на етапі завершення родоплемінного ладу. Вони жили окремими племенами, мали власні племінні князівства, що лише частково виконували функції держав.

Серед слов'янських об'єднань того часу вирізнялися поляни, древляни, сіверяни, дреговичі, кривичі та інші. Проте між ними часто виникали суперечки за землю, мисливські угіддя чи контроль над торговими шляхами. Єдиного центру влади не існувало, і це робило слов'ян слабкими перед зовнішніми загрозами [1]. Водночас активно розвивалася торгівля, головним торговим шляхом став знаменитий «шлях із варяг у греки», що з'єднував